

Siltaeurokoodien koulutus
Betonirakenteet ja geosuunnittelu

Rautatiesiltojen kuormat

Ilkka Sinisalo, Oy VR-Rata Ab

Raideliikennekuormat

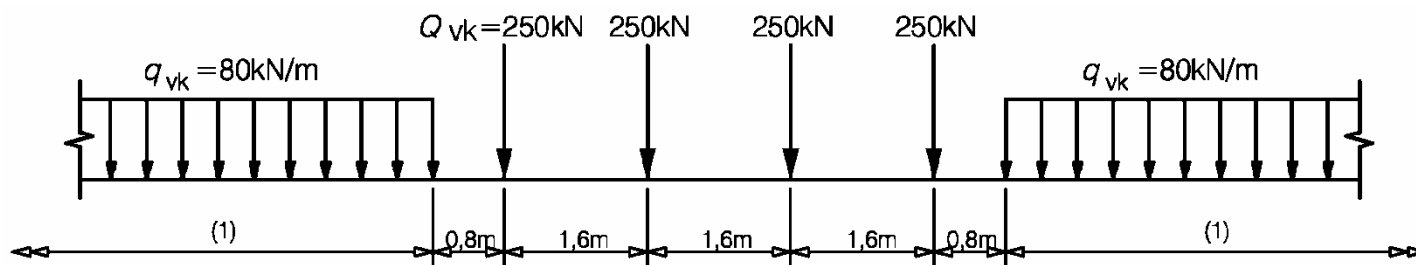
- Pystysuorat raideliikennekuormat
- Dynaamiset vaikutukset
- Keskipakokuormat
- Sivusysäyskuorma
- Veto- ja jarrukuormat
- Väsyttävät liikennekuormat
- Suistumiskuormat

- Aerodynaamiset kuormat

Rautateiden kuormakaaviot

- Kuormakaavio LM71
- Kuormakaavio SW/0
- Kuormakaavio SW/2
- Kuormakaavio "kuormittamaton juna"
- Kuormakaavio HSLM

- kuormakaavio "todellinen juna"
- kuormakaavio "väsyttävä juna"

Kuormakaavio LM71

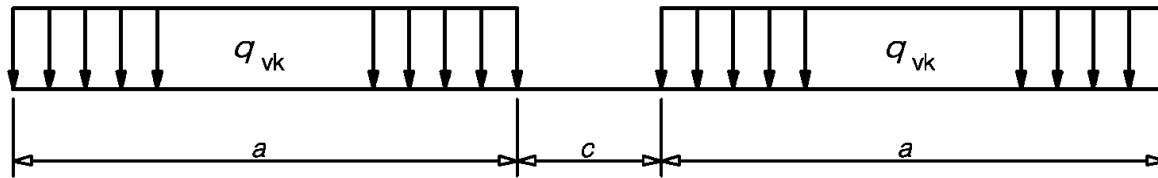
Kuormakaavion ominaisarvot

Luokitetut pystykuormat

Kaluston sallittu akselipaino [kN]	Mitoituskuormakaavion tunnus	α	Luokitettu akselikuorma $\alpha \times Q_{vk}$ [kN]	Luokitettu nauhakuorma $\alpha \times q_{vk}$ [kN/m]
225	LM71-22,5	1,00	250	80
250	LM71-25	1,10	275	88
275	LM71-27,5	1,21	300	97
300	LM71-30	1,33	333	106
350	LM71-35	1,46	370	120

Kuormakaaviot SW/0 ja SW/2

Kuormakaavio	Ominaisarvo q_{vk} [kN/m]	a [m]	c [m]
SW/0	133	15,0	5,3
SW/2	150	25,0	7,0

- SW/0 edustaa normaalin raideliikenteen aiheuttaman pystykuormituksen staattista vaikutusta jatkuvilla siltarakenteilla
- SW/0 kerrotaan α -kertoimella
- Kuormakaavio SW/2 edustaa raskasta raideliikennettä
- SW/2:n tarve ilmoitetaan suunnitteluperusteissa

Kuormakaaviot "kuormittamaton juna"

- Yksiraiteisten siltojen poikittaisen stabiiliuden tarkistaminen (tuulikuorma)
- Koostuu tasaisesti jakautuneesta pystykuormasta, jonka ominaisarvo on 10,0 kN/m.
- Vaikuttaa kuinka monella raiteen osapituudella tahansa
- Yleensä vain mitoitettaessa rakenteita, joiden varassa on yksi raide.

Kuormakaaviot HSLM

- Edustaa yli 200 km/h kulkevien matkustajajunien junakuormaa
- tulee tarkastella useita nopeuksia suurimpaan mitoitusnopeuteen asti
- Suurimman mitoitusnopeuden tulee yleensä olla $1,2 \times$ suurin sillan kohdalla sallittu nopeus
- VäsytySKUORMITUS määritellään erikseen.
- Keskipakokuorman ominaisarvo määritetään käyttämällä kuormakaaviota 71
- Tarve ilmoitetaan suunnitteluperusteissa

α -kerroin

- Normaalin raideliikenteen akselikuorma on 22,5 t
- α -kerroin ottaa huomioon rataosien normaalia korkeamman tai alhaisemman raideliikennekuorman
- α -kertoimella kerrotaan liikennekuormien ominaisarvot
- α -kertoimella kerrottuja kuormia kutsutaan "luokitetuiksi pystykuormiksi"
- α -kertoimeksi voidaan valita:
0,75 – 08,3 – 0,91 – 1,00 – 1,10 – 1,21 – 1,33 – 1,46
- Suomessa on valittu $\alpha = 1,46$
- $\alpha = 1,46$ vastaa 35 tonnin akselikuormaa
(LM71-35: $Q_{vk} = 370$ kN, $q_{vk} = 120$ kN/m; vrt. RATO 3)

Liikennekuorma kerrotaan α -kertoimella:

- Kuormakaavio 71
- Kuormakaavio SW/0
- Keskipakokuormat
- Sivusysäyskuorma
- Veto- ja jarrukuormat
- Suistumiskuorma

- Maanpaine ja maarakenteet
- Sillan ja raiteen yhteistoiminta
- Taipumarajatilatarkastelut
- Matkustajamukavuustarkastelut ($\alpha = 1$)

Dynaaminen suurennuskerroin Φ (Φ_2, Φ_3)

- Φ on jännitysten ja värähtelyjen dynaaminen suurennuskerroin
- Φ ei koske resonanssia
- Φ ei pienennetä useampiraiteisella sillalla
- Raiteet oletetaan huolellisesti kunnossapidetyiksi

- Huolellisesti kunnossapidetylle raiteelle

- Tavanomaisesti kunnossapidetylle raiteelle

- Kertoimia Φ_2 ja Φ_3 voidaan pienentää, kun täytekerroksen paksuus on yli 1,00 m

$$\Phi_2 = \frac{1,44}{\sqrt{L_\Phi} - 0,2} + 0,82 \quad 1,00 \leq \Phi_2 \leq 1,67$$

$$\Phi_3 = \frac{2,16}{\sqrt{L_\Phi} - 0,2} + 0,73 \quad 1,00 \leq \Phi_3 \leq 2,0$$

$$\text{red } \Phi_{2,3} = \Phi_{2,3} - \frac{h - 1,00}{10} \geq 1,0$$

Dynaamista suurennuskerrointa Φ ei käytetä

- Veto- ja jarrukuorma
- Keskipakokuorma
- Sivusysäyskuorma

- Kuormakaavio HSLM (1991-2 kohta 6.4.6.1.1(2))
- Kuormakaavio "todellinen juna"
- Kuormakaavio "väsyttävä juna" (1991-2 liite D) (asia avoin)
- Kuormakaavio "kuormittamaton juna" (1991-2 kohta 6.3.4)

Veto- ja jarrutuskuormat

- Vaikuttavat kiskojen yläpinnassa raiteen pituussuuntaan
- Ovat tasaisesti jakautuneita kuormien vaikutuspituudelle, suunnissa huomioidaan liikenteen suunnat
- Veto- ja jarrukuormien ominaisarvot:

Vetokuorma:

$$Q_{lak} = 33 \text{ [kN/m]} \quad L_{a,b} \text{ [m]} \leq 1000 \text{ [kN]} \quad (\text{LM71, SW/0, SW/2 ja HSLM})$$

Jarrukuorma:

$$Q_{lbk} = 20 \text{ [kN/m]} \quad L_{a,b} \text{ [m]} \leq 6000 \text{ [kN]} \quad (\text{LM71, SW/0 ja HSLM})$$

$$Q_{lbk} = 35 \text{ [kN/m]} \quad L_{a,b} \text{ [m]} \quad (\text{SW/2})$$

- LM71 ja SW/0 ominaisarvot kerrotaan α -kertoimella
- Ominaisarvoja ei kerrota kertoimella Φ

Veto- ja jarrutuskuormien vähennykset

- Veto- ja jarrutuskuormien vaikutukset siltarakenteisiin lasketaan ottamalla huomioon sillan ja maan yhteisvaikutus tai tekemällä alla oleva vähennys
- Vähennys jatkuvakiskoraiteella:
ominaisarvo-50%, enintään 600 kN
- Vähennys, kun sillan toisessa päässä kiskonliikuntalaite:
ominaisarvo-25%, enintään 300 kN
- Veto- ja jarrukuormia ei huomioida päällysrakenteen laskelmissa, jos silta on vapaasti tuettu, sillalla on tukikerros ja jatkuvakiskoraide ja $L < 10,0$ m
- Silloilla, joilla on vähintään kaksi raidetta, joilla on sama sallittu kulkusuunta, voidaan toisen raiteen ominaisjarrukuorma rajoittaa arvoon 1000 kN.

Keskipakokuorma

- Keskipakokuorma ja raiteen kallistus tulee ottaa huomioon.
- Keskipakokuormien oletetaan vaikuttavan ulospäin vaakasuuntaan 2,0 m korkeudella kulkupinnan yläpuolella
- Keskipakokuorma yhdistetään pystysuuntaisen liikennekuorman kanssa
- Keskipakokuormaa kerrotaan α -kertoimella
- Keskipakokuormaa ei kerrota kertoimella Φ

$$Q_{tk} = \frac{v^2}{g \times r} (f \times Q_{vk}) = \frac{V^2}{127r} (f \times Q_{vk})$$

[v] = m/s

[V] = km/h

Sivusysäyskuorma

- Sivusysäyskuorma vaikuttaa vaakasuuntaan raiteen yläpinnassa ja kohtisuoraan raidetta vastaan
- Sivusysäyskuorman ominaisarvo $Q_{sk} = 100 \text{ kN}$ ja se kerrotaan kertoimella $\alpha \geq 1,46$
- Sivusysäyskuorma on siten 146 kN
- Sivusysäyskuormaa ei kerrota kertoimella Φ
- Sivusysäyskuorma yhdistetään pystysuoran liikennekuorman kanssa

Raideliikenteen kuormaryhmät

Raiteiden lukumäärä			Kuormaryhmät			Pystykuormat			Vaakakuormat			
			Viittaus tässä osassa EN 1991-2			6.3.2/6.3.3	6.3.3	6.3.4	6.5.3	6.5.1	6.5.2	Huomautus
1	2	>	Kuormitettujen raiteiden määrä	Kuormaryhmä ⁽⁸⁾	Kuormitettu raide	LM 71 ⁽¹⁾ SW/0 ^{(1), (2)} HSLM ^{(6), (7)}	SW/2 ^{(1), (3)}	Kuormittamaton juna	Veto, jarrutus ⁽¹⁾	Keskipäko-kuorma ⁽¹⁾	Sivusysäys-kuorma ⁽¹⁾	
			1	gr 11	T ₁	1			1 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	Suurin T ₁ :n pysty- ja suurin pitkittäinen kuorma
			1	gr 12	T ₁	1			0,5 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	Suurin T ₁ :n pysty- ja suurin pitkittäinen kuorma
			1	gr 13	T ₁	1 ⁽⁴⁾			1	0,5 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	Suurin pitkittäinen kuorma
			1	gr 14	T ₁	1 ⁽⁴⁾			0,5 ⁽⁵⁾	1	1	Suurin poikittainen kuorma
			1	gr 15	T ₁			1		1 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	Poikittaisvakavuus ja "kuormittamaton juna"
			1	gr 16	T ₁		1		1 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	SW/2 ja suurin pitkittäinen kuorma
			1	gr 17	T ₁		1		0,5 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	SW/2 ja suurin poikittainen kuorma
			2	gr 21	T ₁	1			1 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	Suurin T ₁ :n pysty- ja suurin pitkittäinen kuorma
					T ₂	1			1 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	
			2	gr 22	T ₁	1			0,5 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	Suurin T ₂ :n pysty- ja suurin poikittainen kuorma
					T ₂	1			0,5 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	
			2	gr 23	T ₁	1 ⁽⁴⁾			1	0,5 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	Suurin pitkittäinen kuorma
					T ₂	1 ⁽⁴⁾			1	0,5 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	
			2	gr 24	T ₁	1 ⁽⁴⁾			0,5 ⁽⁵⁾	1	1	Suurin poikittainen kuorma
					T ₂	1 ⁽⁴⁾			0,5 ⁽⁵⁾	1	1	
			2	gr 26	T ₁		1		1 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	SW/2 ja suurin pitkittäinen kuorma
					T ₂	1			1 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	0,5 ⁽⁵⁾	
			2	gr 27	T ₁		1		0,5 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	SW/2 ja suurin poikittainen kuorma
					T ₂	1			0,5 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	1 ⁽⁵⁾	
			≥3	gr 31	T _i	0,75			0,75 ⁽⁵⁾	0,75 ⁽⁵⁾	0,75 ⁽⁵⁾	Lisäkuormitustapaus

( ) Tarkennus ks. EN1991-2 taulukko 6.11

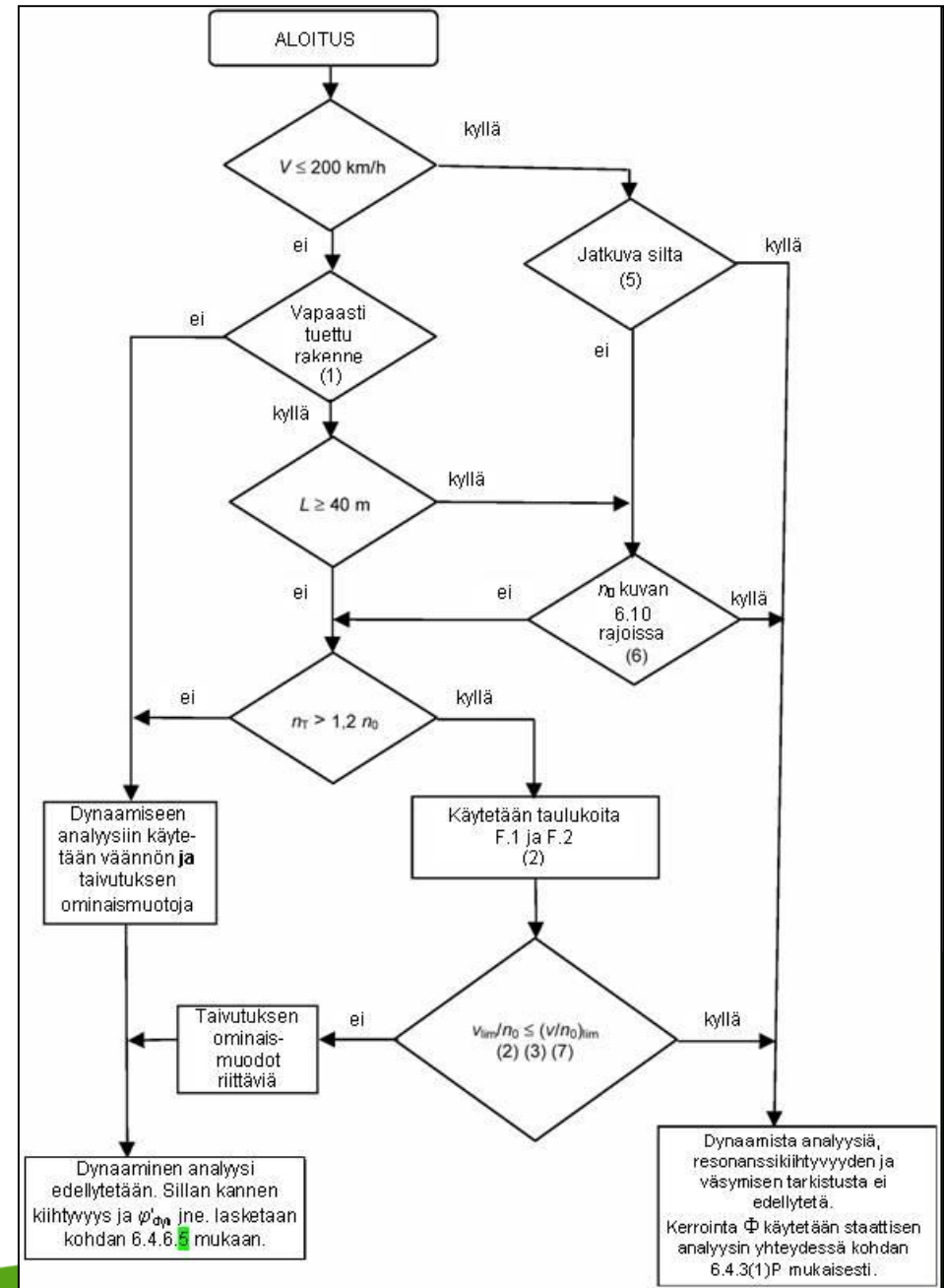
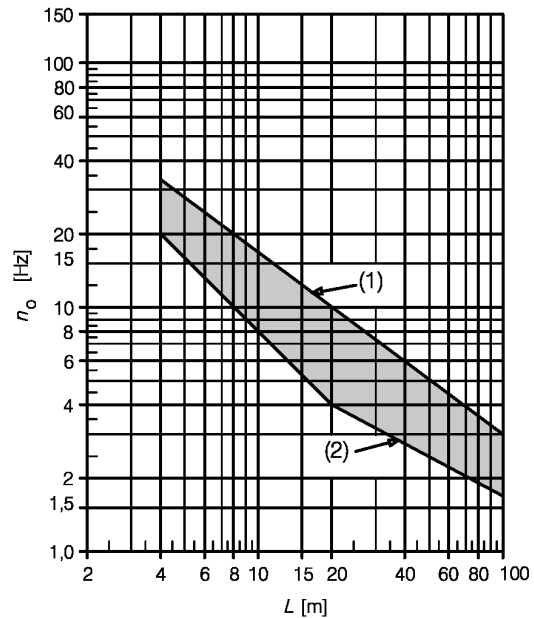
Dynaaminen mitoitus

- Ominaistaajuuden n_0 yläraja

$$n_0 = 94,76L^{-0,748}$$
- Ominaistaajuuden n_0 alaraja

$$n_0 = 80/L \quad 4 \text{ m} \leq L \leq 20 \text{ m}$$

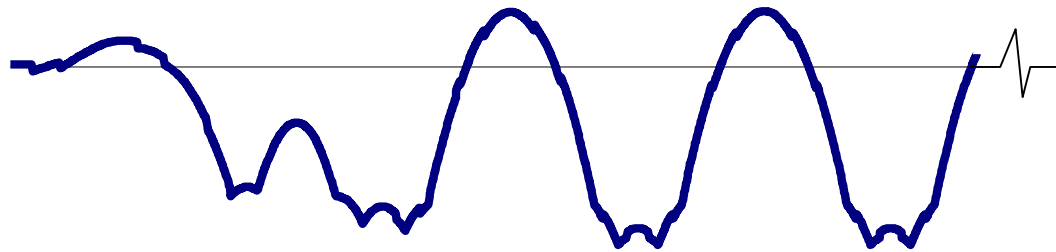
$$n_0 = 23,58L^{-0,592} \quad 20 \text{ m} < L \leq 100 \text{ m}$$

Yhteisellä matkalla

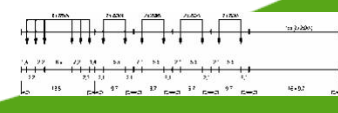
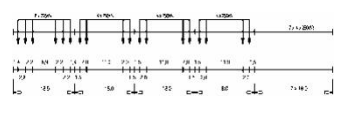
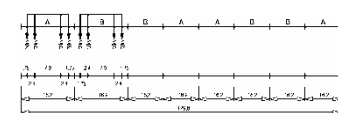
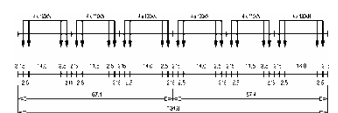
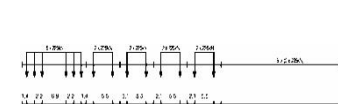
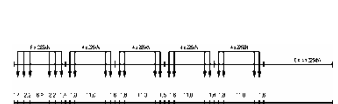
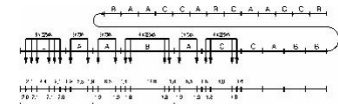
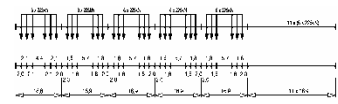
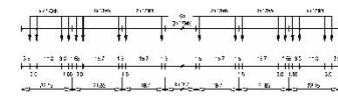
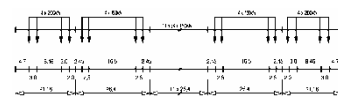
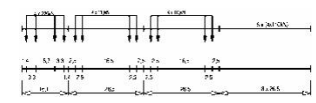
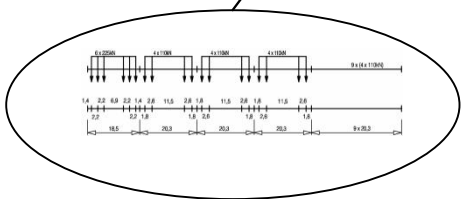
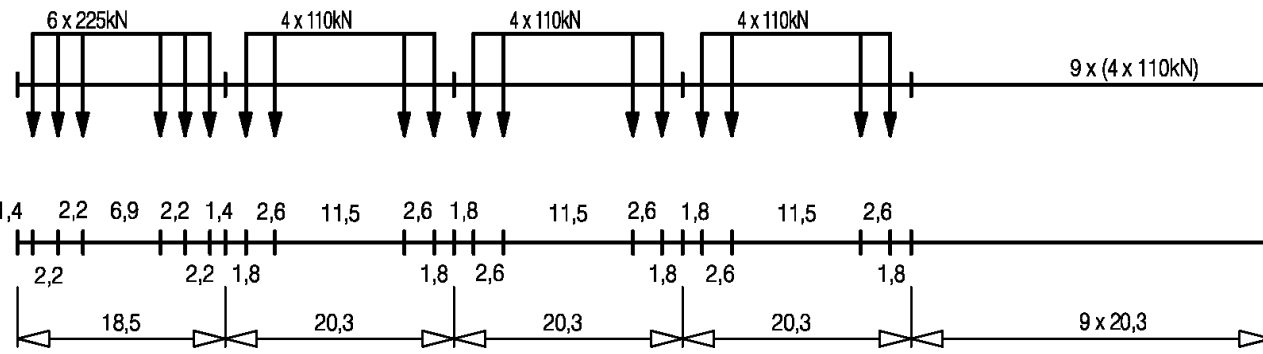
Väsyttävät liikennekuormat

- Enintään kahdelle raiteelle epäedullisimpiin paikkoihin
- Tarkastelussa otetaan huomioon suunniteltu käyttöikä
- Tarkastelu perustuu sekaliikennetyyppeihin:
  - "vakioliikenne",
  - "liikenne 250 kN akselein" ja
  - "kevyt sekaliikenne"
- Kunkin raiteen liikennemäärä on 25×10^6 tonnia/vuosi
- Eurokoodin sekaliikennetyypit eivät ehkä sovellu Suomeen -selvitystyö käynnissä

Yöpikajunan kuormitusta 3-aukkoisen sillan keskellä

Väsymistarkasteluissa käytettävät junatyytit (EN1991-2 Liite D)

Väsyttävän liikenteen koostumus (EN1991-2 Liite D)

Vakiojunaliikenteen koostumus

tyyppi	määrä /vrk	massa [t]	suorite [10 ⁶ t/a]
1	12	663	2,90
2	12	530	2,32
3	5	940	1,72
4	5	510	0,93
5	7	2160	5,52
6	12	1431	6,27
7	8	1035	3,02
8	6	1035	2,27
	67		24,95

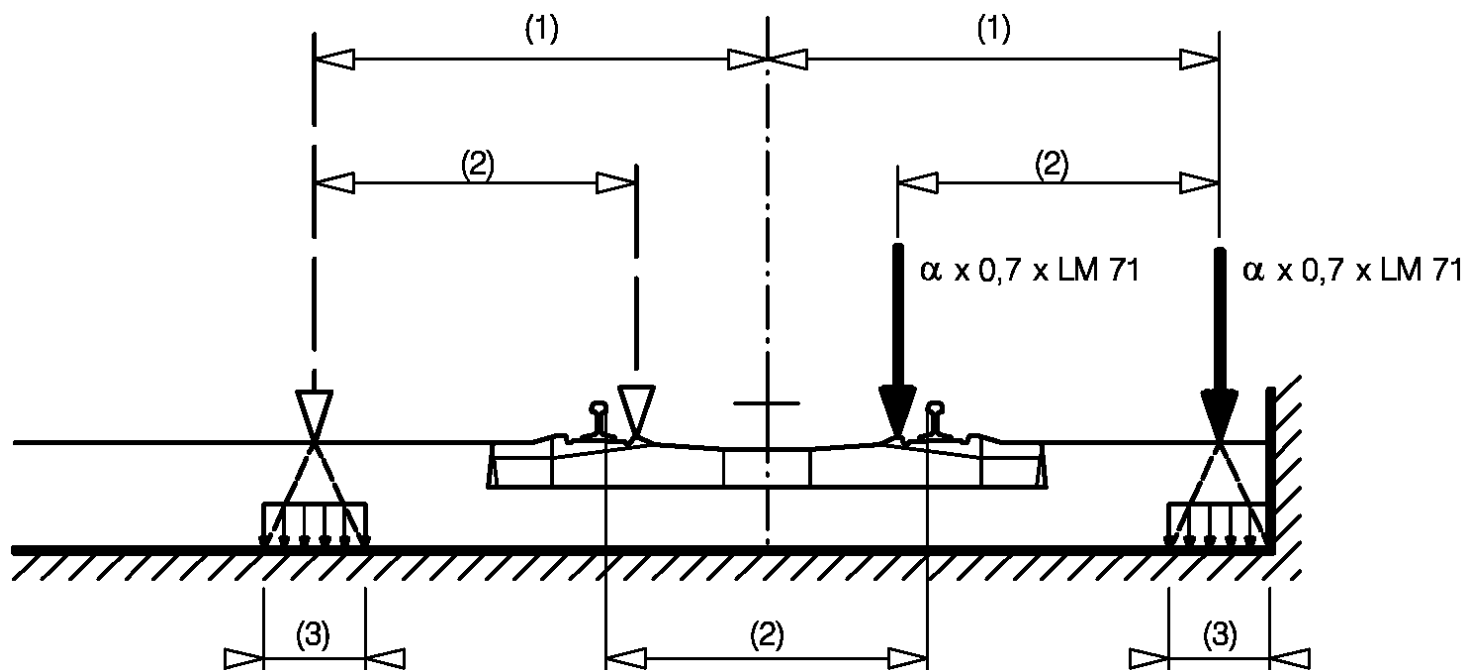
Raskaan junaliikenteen koostumus

tyyppi	määrä /vrk	massa [t]	suorite [10 ⁶ t/a]
5	6	2160	4,73
6	13	1431	6,79
11	16	1135	6,63
12	16	1135	6,63
	51		24,78

Kevyen junaliikenteen koostumus

tyyppi	määrä /vrk	massa [t]	suorite [10 ⁶ t/a]
1	10	663	2,4
2	5	530	1,0
5	2	2160	1,4
9	190	296	20,5
	207		25,3

Suistumiskuormat, mitoitus tilanne I

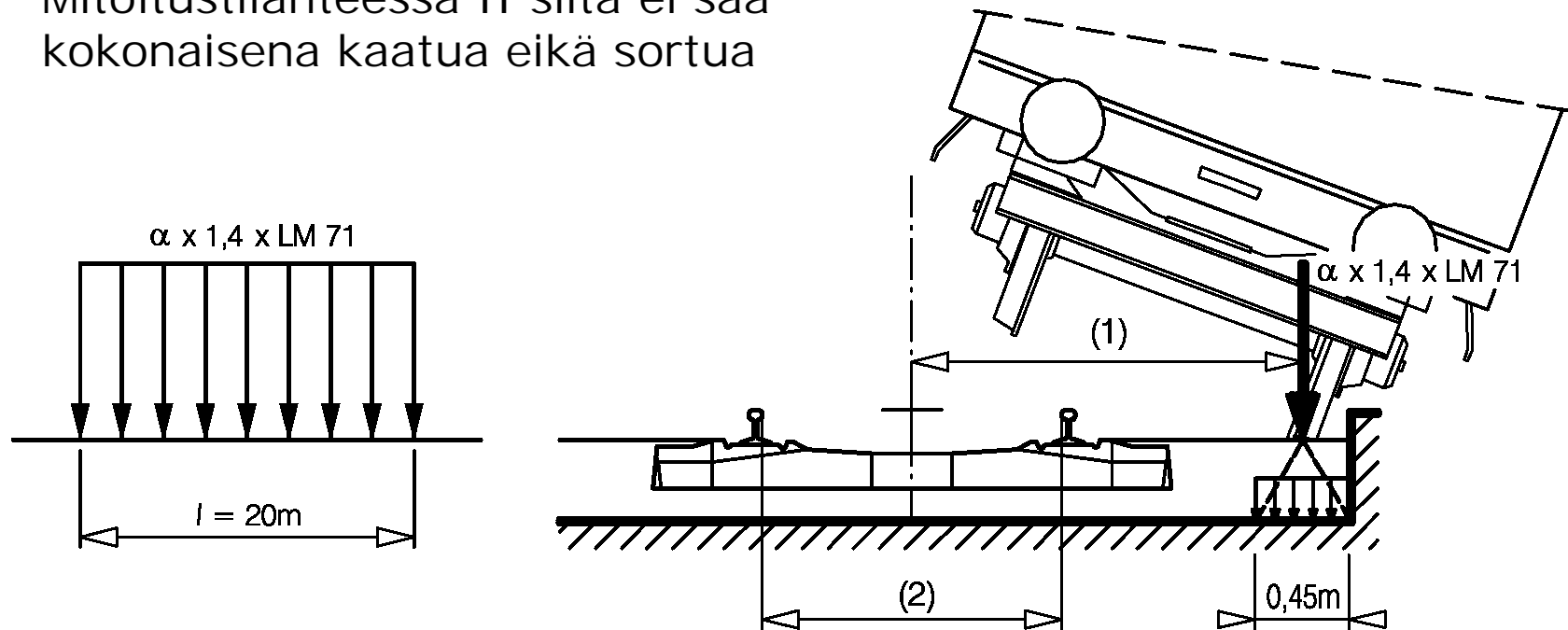
(1) Max 1,5 x 1524 mm

(2) 1524 mm

(3) 450 x 450 mm²

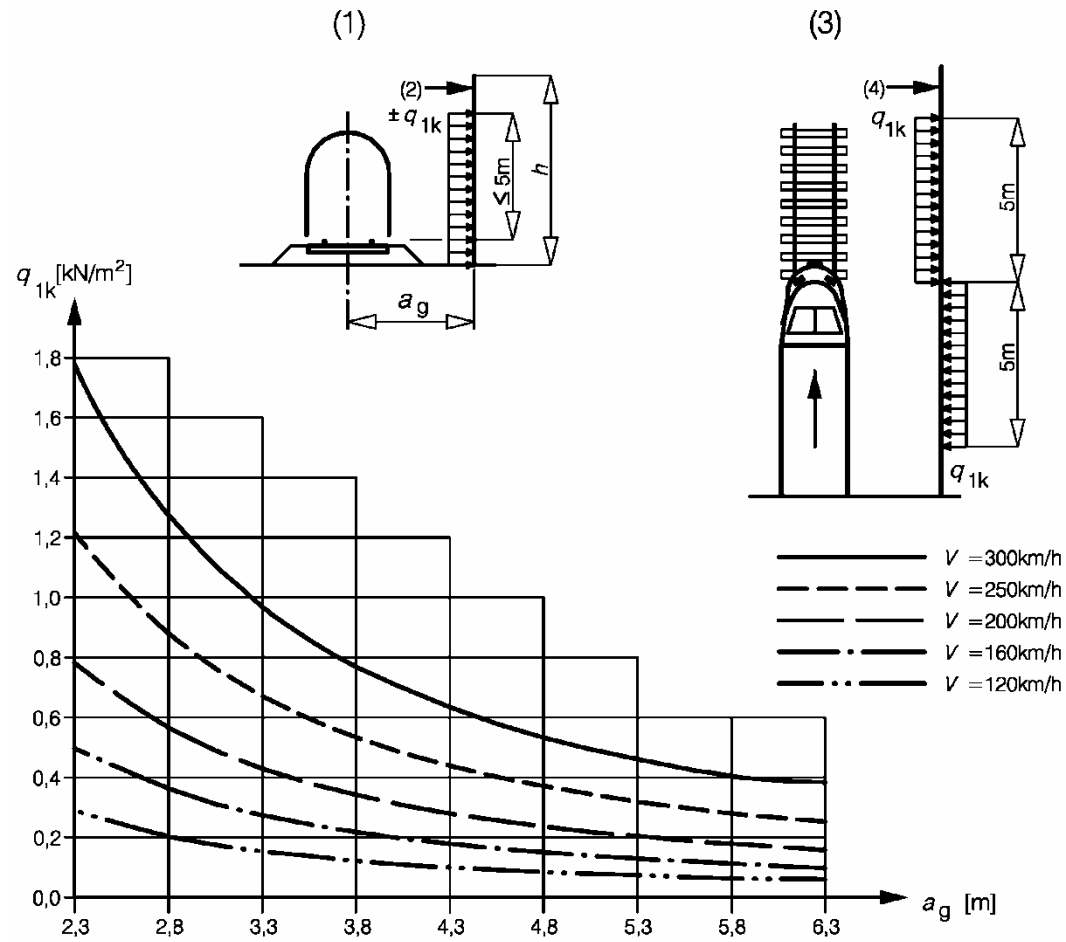
Suistumiskuormat, mitoitusilanne II

- Mitoitusilanteessa II silta ei saa kokonaisena kaatua eikä sortua

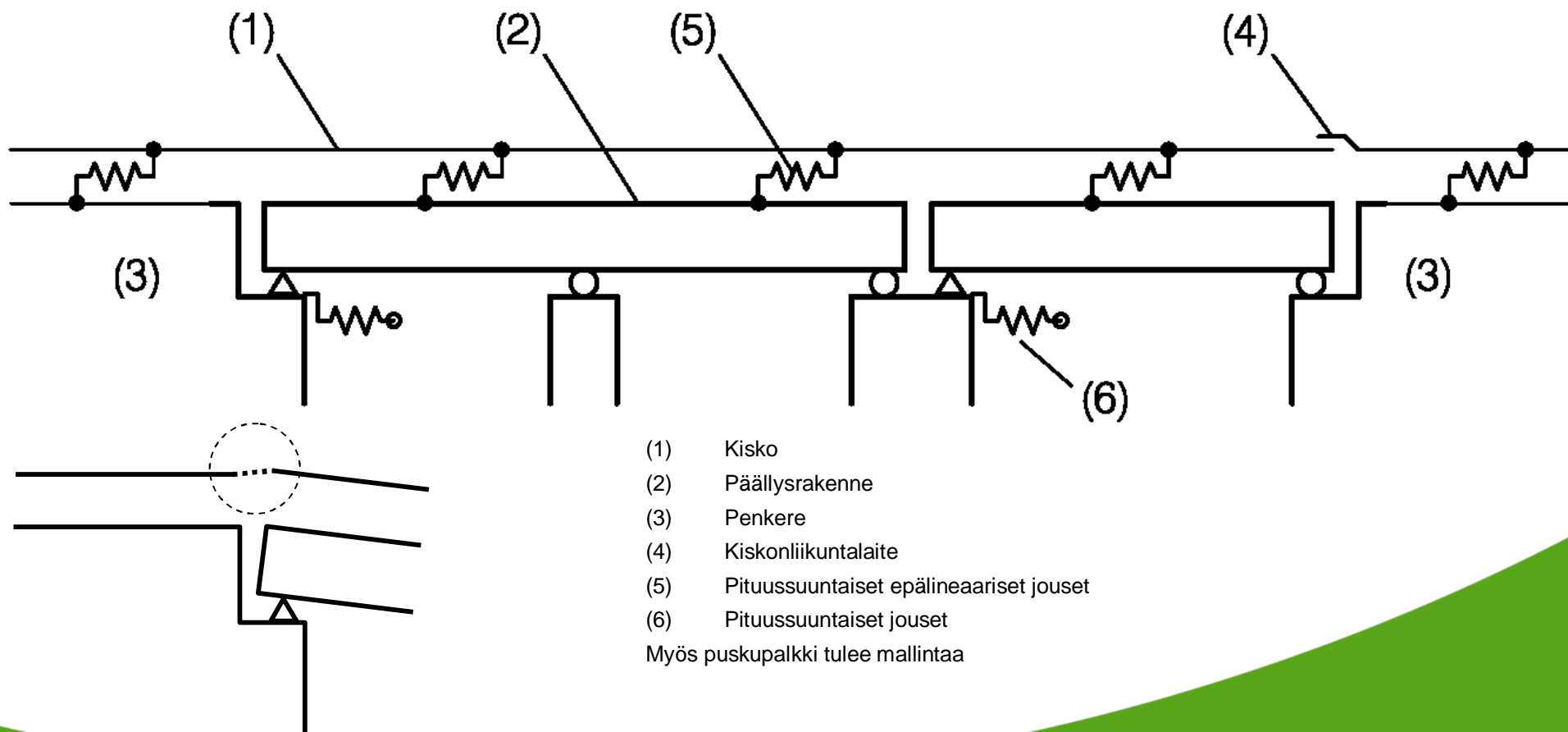

- (1) Rakenteen reunaan vaikuttava kuorma
- (2) 1524 mm

Aerodynaamiset kuormat

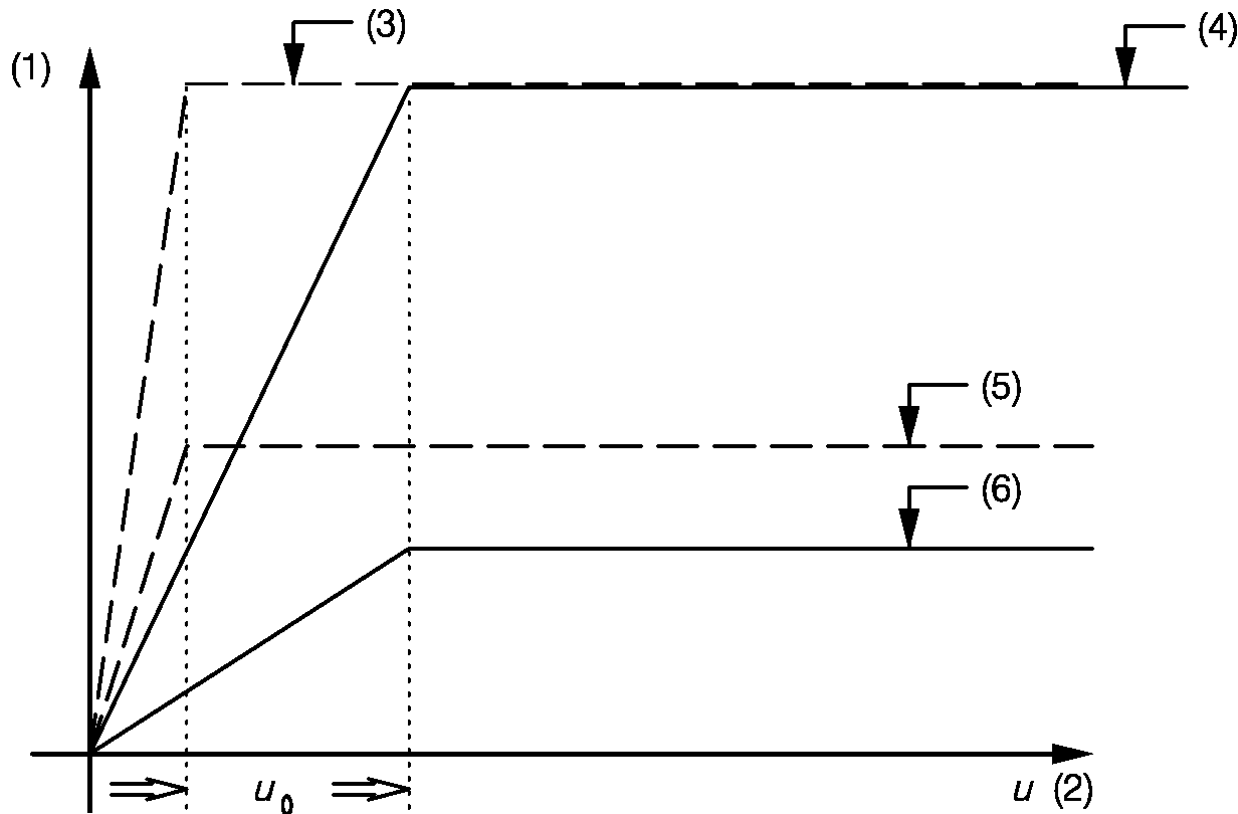

Silta-raide-rakenne

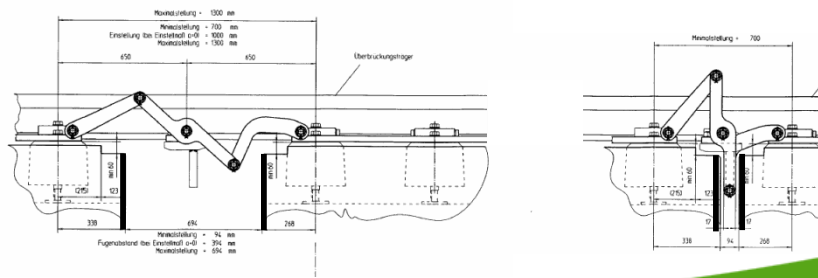
Leikkausvoiman riippuvuus kiskon ja kannen välisestä siirtymäerosta

- (1) Raiteeseen vaikuttava pituussuuntainen leikkausvoima pituusyksikköä kohti
- (2) Kiskon ja sitä tukevan sillan kannen yläpinnan välinen siirtymäero
- (3) Pölkyissä kiinni olevien kiskojen leikkausvastus (kuormitettu raide) (jäätynyt tukikerros tai tukikerrokseton raide tavanomaisin kiinnikkein)
- (4) Tukikerroksessa olevien pölkkyjen leikkausvastus (kuormitettu raide)
- (5) Ratapölkkyissä kiinni olevien kiskojen leikkausvastus (kuormittamaton raide) (jäätynyt tukikerros tai tukikerrokseton raide tavanomaisin kiinnikkein)
- (6) Tukikerroksessa olevien pölkkyjen leikkausvastus (kuormittamaton raide)

Silta-raide-rakenteen mitoituskriteerit

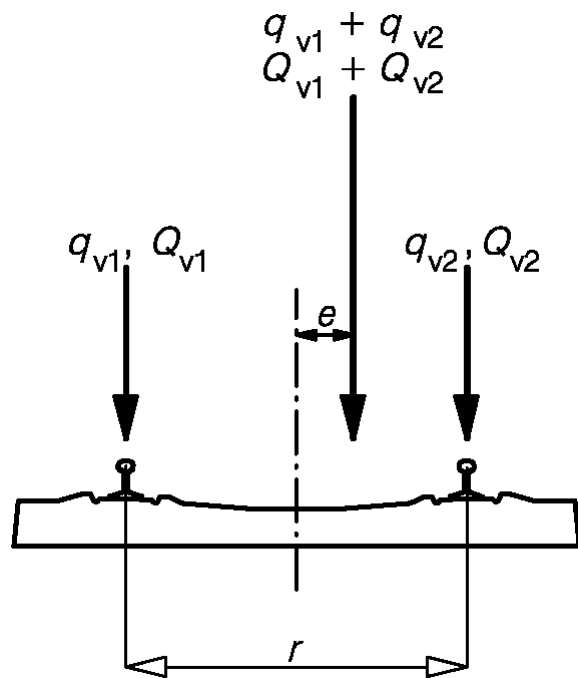
- UIC 60 -kiskojen lisäjännitykset muuttuvista kuormista
  - puristus: $\leq 72 \text{ N/mm}^2$
  - veto: $\leq 92 \text{ N/mm}^2$.
- Veto- ja jarrukuormien aiheuttama raiteen suuntainen siirtymä saa olla enintään:
  - 5 mm jatkuvakiskoraiteella, jossa ei ole kiskonliikuntalaitteita, tai kiskonliikuntalaitteen ollessa vain kansirakenteen toisessa päässä
  - 30 mm, kun kansirakenteen molemmissa päissä on kiskonliikuntalaite ja tukikerros on jatkuva kannen päissä.
  - 30 mm ylittävät siirtymät tulee sallia vain, kun käytetään tukikerroksen katkaisulaitetta ja kiskonliikuntalaitetta.

Silta-raide-rakenteen mitoituskriteerit

- Pystysiirtymä pystysuuntaisista liikennekuormista kannen päässä saa olla enintään:
  - 8 mm, kun yhteistoiminta otetaan huomioon
  - 10 mm, kun yhteistoiminta jätetään huomiotta
- Pystysuuntainen siirtymäero muuttuvista kuormista peräkkäisten rakenneosien välillä saa olla enintään :
  - 3 mm, kun suurin sallittu nopeus on enintään 160 km/h
  - 2 mm, kun suurin sallittu nopeus on yli 160 km/h.

Kuorman poikittainen jakautuminen

$$q_{v1}, q_{v2}, Q_{v1}, Q_{v2} = (1)$$

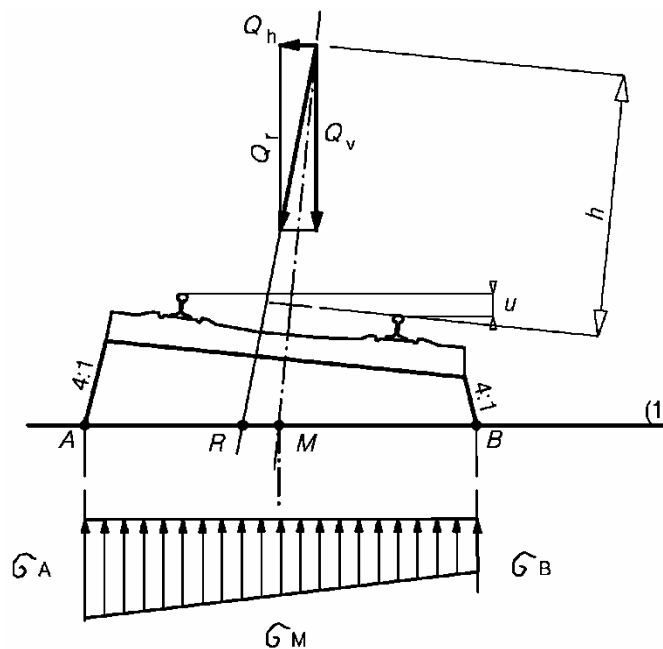
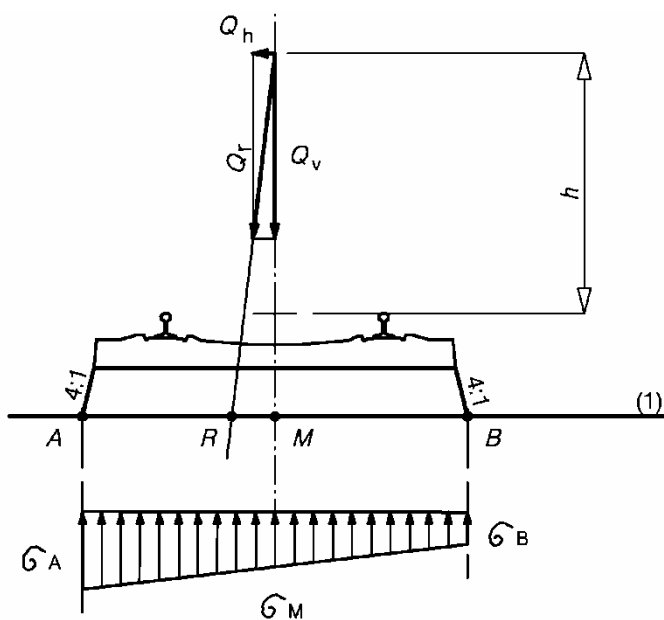
$$q_{v1} + q_{v2}, Q_{v1} + Q_{v2} = (2)$$

$$\frac{q_{v2}}{q_{v1}}, \frac{Q_{v2}}{Q_{v1}} \leq 1,25$$

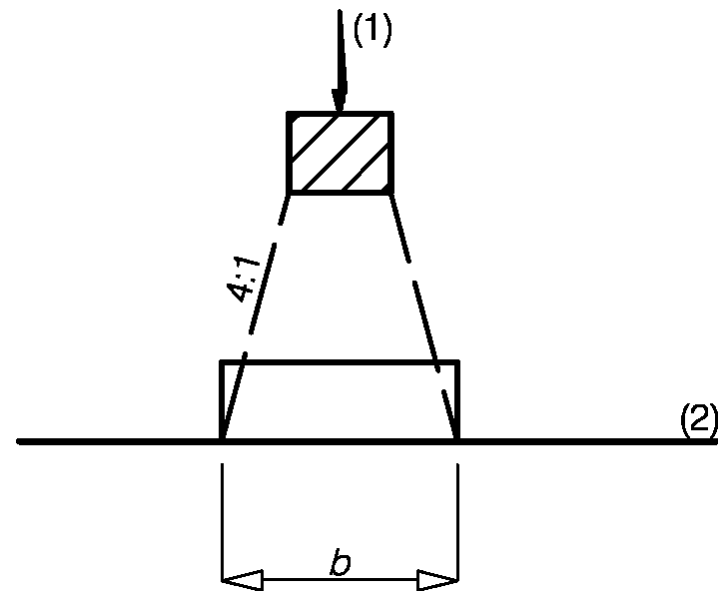
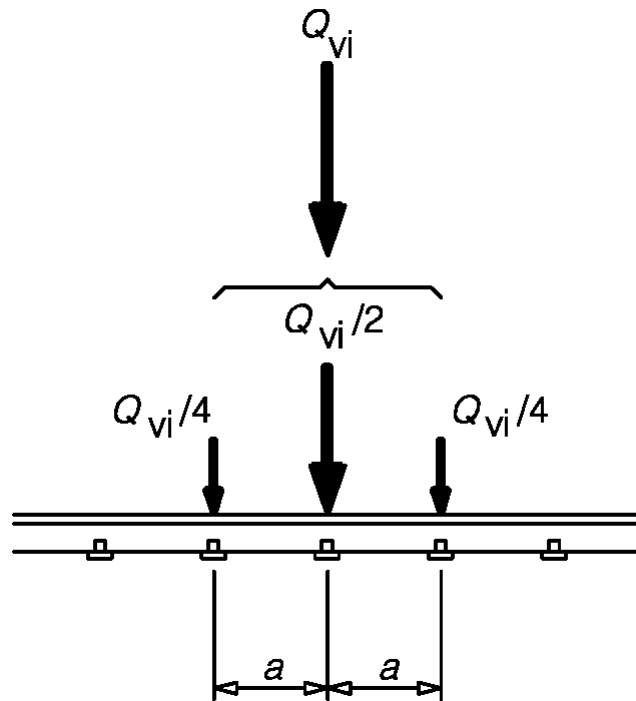
$$e \leq \frac{r}{18}$$

$$r = 1585 \text{ mm}$$

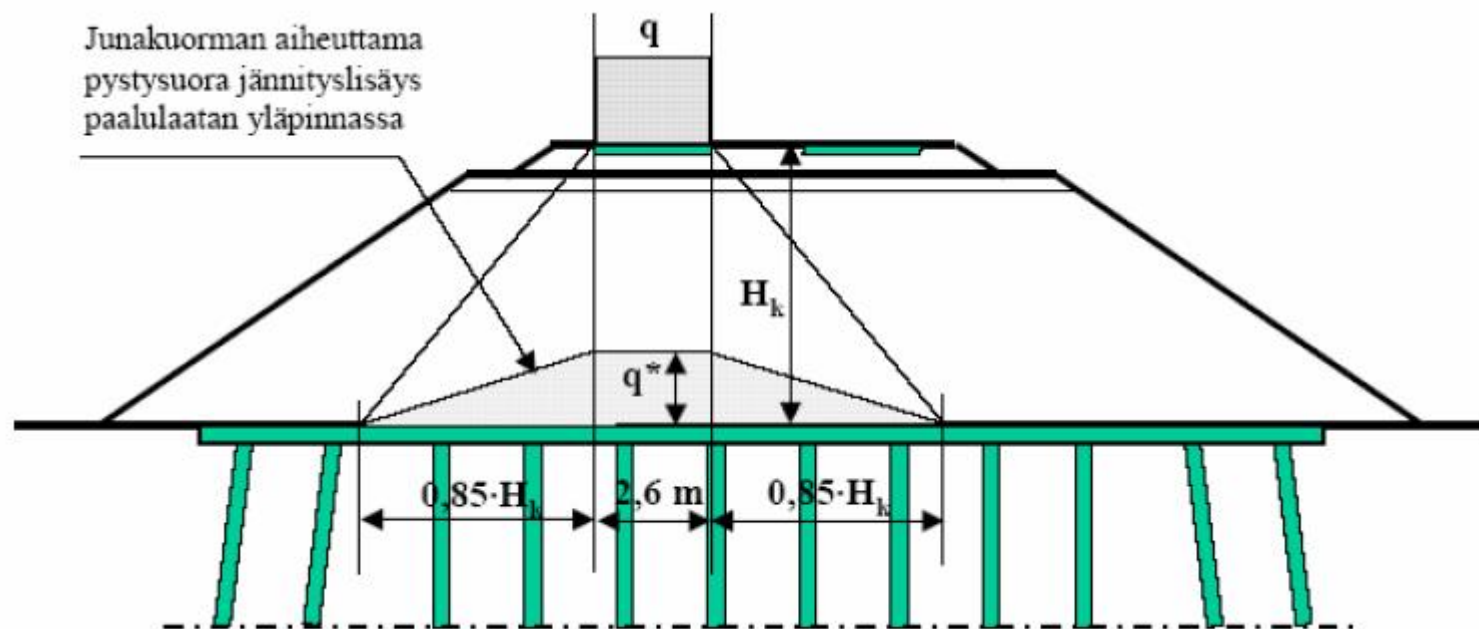
Kuorman poikittainen jakautuminen

Kuorman pitkittäinen jakautuminen

Kuorman jakautuminen penkereessä (RATO 3)

q on kuormitustapausta vastaava nauhakuorma (kN/m)

H_k on rakennekerrosten kokonaispaksuus (m)

q^* on pengerkuorman aiheuttama pystysuora jännityslisäys raiteen alapuolella (kPa)

$$q^* = \frac{q}{2,6 + 0,85 \cdot H_k}$$

Yleisöltä suljettujen kulkukäytävien kuormat

- Kulkukäytävät, jotka on tarkoitettu vain luvan saaneiden henkilöiden käytettäväksi.
- Tasaisesti jakautunut kuorma, jonka ominaisarvo on $q_{fk} = 5 \text{ kN/m}^2$.
- Yksinään vaikuttava pistekuorma $Q_k = 2,0 \text{ kN}$, jonka vaikutusala on $200 \times 200 \text{ mm}^2$.
- Henkilöiden aiheuttamat, kaiteisiin tai erottaviin seiniin vaikuttavat vaakasuuntaiset kuormat valitaan osan EN 1991-1-1 luokkien B ja C1 mukaisesti.

Kiitos mielenkiinnosta!